

NIVELUL ASISTENȚEI MEDICALE OFTALMOLOGICE ACORDATE POPULAȚIEI MUNICIPIULUI CHIȘINĂU ÎN CADRUL INSTITUȚIILOR MEDICO- SANITARE PUBLICE

Valeriu Cușnir, Valentina Lupan, Anatolie Ojovan, Serghei Andronic,
Vitalie Cușnir, Ludmila Surățel

Catedra Oftalmologie, USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

The level of the medical ophthalmological assistance in population of Chisinau from public health institutions

This is a research that represents an analysis of Chișinău's phthalmic medical service activity during 2011. The study noted a satisfactory assurance with specialized medical staff. It was noted that the technical and material equipment had an unsatisfactory level in the primary section. The old apparatus was exceeded by current requirements. The number of people with ocular morbidity in Chișinău has increased from 497 cases to 10 000. The analysis shows the following distribution of pathologies: the first is the pathology of lens - cataract, the second is diabetic retinopathy, the third is glaucoma and age-related macular degeneration. There is an obvious increase in the number of patients with ophthalmic diseases. In 2011 there were identified 166 patients of new cases per 10 000 population. This demonstrates the need of an increased attention of primary care.

Rezumat

Lucrarea prezintă o analiză a activității serviciului medical oftalmologic din municipiul Chișinău pe parcursul anului 2011. Studiul a remarcat o asigurare satisfăcătoare a serviciului medical respectiv cu cadre medicale de specialitate, dotarea tehnico-materială fiind la un nivel absolut nesatisfăcător în sectorul primar – utilaj învechit depășit de cerințele actuale. Cifrele privind morbiditatea populației municipiului Chișinău prin afecțiuni oculare denotă o creștere semnificativă a acesteia și constituie 497 cazuri la 10.000 populație. Analiza denotă următoarea repartizare a patologiilor: pe prim plan patologia cristalinului-cataracta, pe al doilea complicațiile diabetului zaharat-retinopatia diabetică, pe al treilea – glaucomul și degenerescenta maculară legată de vîrstă. Este o vădită creștere a numărului de pacienți cu boli oftalmologice, în 2011 cu 166 pacienți la 10000 de populație au fost primar depistate, fapt ce demonstrează necesitatea unei atenții sporite din partea medicinei primare.

Incidența prin boli oftalmice crește din an în an. În lume după datele OMS sunt înregistrate 55 mln de orbi și slabvăzători, 135 mln persoane suferă de diverse afecțiuni ale organului vizual[3].

În diferite regiuni ale globului cauza principală a orbirii este diferită. În Africa predomină patologia cristalinului, corneei și glaucomul, în America și în Europa cauza orbirii este cataracta, glaucomul și patologia retinei[4,7,8]. În prezent au orbit pe fond de cataractă aproximativ 20 mln. persoane în lume. Glaucomul este înregistrat la 2 % din populația mai în vîrstă de 40 ani și conform datelor OMS în anul 2000 de glaucom sufereau circa 66,8 mln populație dintre care 6,7 mln. Orbi [6,8,9]. 3% din populația mondială suferă de diabet zaharat ceea ce constituie aproximativ 170 mln persoane. Iar mai mult de 75% dintre cei cu durata diabetului peste 20 de ani dezvoltă una din formele de retinopatie diabetică adesea soldată cu orbire și invalidizare [7]. Conform datelor OMS frecvența degenerescentei maculare legate de vîrstă(DMLV) constituie aproximativ 164 mln.din care în Europa 13 mln. și SUA 9,1mln. În țările dezvoltate DMLV constituie mai mult de 20% în rîndurile populației peste 60 ani[1,2,5]. Se prognozează că în 2050 populația va constitui peste 33%, ca urmare va crește numărul bolnavilor cu DMLV. La populația cu vîrsta cuprinsă între 65-74 ani se depistează modificări maculare legate de vîrstă în 10%, la cei mai în vîrstă de 74 ani constituie 25% (Bressler, 2004). În SUA din aproximativ 8 milioane de persoane cu modificări maculare la 1,75 mln. sa depistat deja stadiul tardiv a bolii

care se manifestă printr-o diminuare considerabilă a funcțiilor vizuale (Bressler, 2004; Friedman, 2004).

Scopul

Analiza nivelului asistenței medicale oftalmologice acordate populației municipiului Chișinău în cadrul instituțiilor medico-sanitare publice pe parcursul anul 2011.

Material și metodă

În studiul efectuat au fost incluse și analizate datele statistice cu privire la morbiditatea patologiilor oftalmologice din municipiul Chișinău oferite de AMT Centru, Botanica, Rîșcani, Buiucani și Ciocana.

Serviciul oftalmologic municipal este coordonat de către Direcția Sănătății. Asistența oftalmologică a populației de circa 800000 din municipiul Chișinău se efectuează prin asistența specializată prespitalicească – de ambulator și spitalicească. În subdiviziunea serviciului oftalmologic municipal intră 5 IMSP AMT (Botanica, Buiucani, Centru, Ciocana, Rîșcani) și IMSP SCM «Sf. Treime». În afara acestora sunt organizate cabinete oftalmologice în cadrul altor instituții private ca policlinica Universitară, Galacia, etc. Fiecare din AMT cuprinde cîte 2-4 CMF cu cabinete oftalmologice. În cadrul acestor instituții activează 34 medici, din care 28 în cadrul asociațiilor medicale (15 oftalmologi cu categoria de calificare superioară, 9 medici cu categoria I, 3 medici cu categoria II de calificare). În SCCF-urile activează 4 oftalmologi cu categoria superioară de calificare. Medicii din sistemul ambulator sunt salariați reeșind din 25,5 funcții de medici oftalmologi, indicele de asigurare a populației cu oftalmologi este de 0,42 la 10.000 de populație (conform normativelor: 0,3 medici la 10.000 populație matură și 0,6 medici la 10.000 copii).

Baza tehnico-materială a acestor instituții: în fiecare policlinică sunt prezente aparate pentru vizometrie, truse cu lentile optice, perimetru kinetic, lampa cu fantă, tonometrul Maclacoff, oftalmoscop indirect, în 3 AMT din 5 sunt prezente teste cromatice pentru aprecierea vederii, lupe binoculare, oftalmometru, rigle schiascopice, autorefractometru, exaftalmometru, sinaptofor. Numai în 2 din 5 asociații au fost înregistrate anbliotrenajor, musculotrenajor, convergenttrenajor, maculotester, gonioscop, autorefractometru. Numai IMSP SCM «Sf. Treime» și SCCF sunt dotate cu utilaj de diagnostic și tratament modern pentru acordarea asistenței spitalicești practic în deplin volum. Majoritatea instituțiilor medicale sînt dotate cu aparatul și utilajul de primă necesitate. Însă acesta este învechit, cu parametrii și caracteristicile tehnice depășite. De aici este evidentă necesitatea procurării unui aparat nou, performant, care ar corespunde necesităților actuale și ar asigura un nivel de diagnosticare modern.

Tabelul nr.1 Vizite de ambulator.

	AMT Botanica	AMT Buiucani	AMT Centru	AMT Ciocana	AMT Rîșcani	TOTAL
Vizite planificate	28816	14835	24870	14781	18800	102102
Vizite efectuate	29521	23240	32992	22154	26725	134632
% îndepl. planului	102,4	156,6	134	138	142	131,8
Vizite pe motiv de boală	15061	17351	24278	17867	16780	91337
Vizite cu scop profilactic	10572	5889	8714	4270	9945	39390

Pe parcursul anului 2011 de către medici oftalmologi a IMSP din sectorul ambulator au fost efectuate 134632 vizite din ele cu scop profilactic – 39390 (102102 au fost planificate, ce

constituie 132% de îndeplinire a planului de vizite). Cele mai multe vizite au fost efectuate în AMT Buiucani (156,6%) și cele mai puține vizite dar mai mult de 100% în sectorul Botanica. Acest fapt denotă o solicitare foarte înaltă a oftalmologului în teritoriu și intensitatea muncii la acești specialiști este majorată.

La finele anului sau evidențiat următorii indici de morbiditate a populației: 497 la 10000 de populație sunt bolnavi prin boli oftalmice, 166 cazuri la 10000 de populație au fost primar depistate. La maturi în rândul celor mai importante maladii oculare ce pot afecta într-un mod serios funcțiile vizuale pe primul loc se plasează patologia cristalinului care a fost înregistrată în 83,5 cazuri la 10.000 populație, pe al II-lea loc se situează complicațiile diabetului zaharat - retinopatia diabetică (de diferit grad de dezvoltare) – 41,2 la 10.000 populație; pe locul III - glaucomul – cu 24,1 cazuri la 10.000 populație. Cu un număr considerabil de cazuri pe locul IV s-a plasat grupul de maladii ale retinei și în primul rând DMLV – cu 8,9 la 10.000 populație.

În 2009 la maturi au fost înregistrate: pe prim plan - cataracta - 47,2 la 10.000 populație; pe locul II - retinopatia diabetică – 21,4 la 10.000 populație; pe locul III - glaucomul – 16,0 la 10.000 populație; și pe locul patru patologii degenerative ale retinei cu 6,2 la 10.000 populație.

Repartizarea după pondere a maladiilor se menține similară anilor precedenți, totodată înregistrându-se o majorare evidentă a numărului de cazuri înregistrate la majoritatea afecțiunilor.

Din an în an se majorează numărul de operații efectuate în IMSP SCM „Sf. Treime” pe motiv de cataractă din cauza majorării evidente a cazurilor de cataractă (de la 47,2 în 2009 la 83,5 în 2011 la 10.000 de populație). Sa schimbat și abordul acestei maladii. Pe parcursul anului 2011 au fost efectuate 1017 extracții a cataractei din ele 573 prin facoemulsificație cu implant de pseudofac foldabil. Se mărește frecvența microchirurgiei cu incizii mici.

În RM și anume în municipiul Chișinău din an în an crește numărul de pacienți cu diabet zaharat. Actualmente în RM sunt aproximativ 60000 pacienți cu diabet zaharat, în municipiul Chișinău sunt aproximativ 17000, din care diabet zaharat tip I constituie circa 10% din numărul total de pacienți cu diabet zaharat. Diabetul zaharat duce la mărirea cazurilor de complicații și anume la retinopatia diabetică. Timp de ultimii 3 ani numărul acestor bolnavi practic sa dublat. Primul și practic cel mai efectiv tratament al acestei maladii este panfotolasercoagularea retinei. Pe parcursul anului 2011 în SCM „Sf. Treime” au fost efectuate 82 de astfel de operații (în 2009 - 75), în SCC Ferate mai mult de 300 pacienți la ambii ochi (peste 600 intervenții) și în 220 cazuri sau efectuat intervenții în retinopatia diabetică proliferativă (RDP).

Pe parcursul la 3 ani sa observat și majorarea numărului de pacienți cu glaucom cu 8 la 10.000 de populație. În municipiul Chișinău se trage o mare atenție la depistarea precoce a glaucomului. Sunt organizate cabinete de triaj în fiecare instituție medicală unde se efectuează tonometria profilactică la pacienții mai în vârstă de 40 de ani. După Programul Unic de asigurări obligatorie în medicină tonometria profilactică se efectuează o dată pe an (Tab.nr.2).

Tabelul nr.2 Tonometria oculară profilactică în mun. Chișinău în 2011.

	AMT Botanica	AMT Buiucani	AMT Centru	AMT Ciocana	AMT Rîșcani	TOTAL
Populația > 40 ani	63125	41454	35770	44690	49758	234797
Tonometrii	45001	12974	16943	17023	21196	113137
%	71,3	31,3	47,3	38,1	42,6	48,2
Depist. cu glaucom (pacienți)	55	24	22	22	42	165

Pe parcursul anului 2011 au fost efectuate 113137 tonometrii persoanelor mai în vîrstă de 40 de ani (48,2%) în comparație cu anul 2009 care a constituit – 32,5 la sută din numărul necesar. Au fost depistate 175 cazuri de glaucom (2,9 cazuri la 10.000 de populație). Nici acest indice nu este suficient. Cel mai mare număr de investigații tonometrice a fost efectuat în AMT Centru, iar cel mai mic - în AMT Buiucani. În rezultatul examinării tonometrice s-au depistat 165 cazuri noi de glaucom. Cea mai mare incidență prin glaucom s-a înregistrat în sectorul Botanica cu 4,4 cazuri la 10.000 de populație, cu tonometrie fiind cuprinși circa 71,3% populație din grupul respectiv. Cel mai mic număr de cazuri cu glaucom a fost depistat în cadrul AMT Ciocana - 1,6 la 10.000 persoane, iar procentul de cuprindere a fost numai de 38,1. Pe municipiu procentul de cuprindere cu tonometrie profilactică este 48,2 iar incidența este de 2,9.

În municipiu se supraveghează 1478 pacienți cu glaucom. După gradul bolii se clasifică: gradul I -558 bolnavi, de gradul II – 481 bolnavi, de gradul III - 266 bolnavi, gradul IV-173 bolnavi. În **AMT Centru** sunt monitorizați 202 bolnavi din care de gradul I – 106 bolnavi, de gradul II – 79 bolnavi, de gradul III – 13 bolnavi, gradul IV- 4 bolnavi, în **AMT Ciocana** sunt 214 bolnavi din care de gradul I – 79 bolnavi, de gradul II – 75 bolnavi, de gradul III – 43 bolnavi, gradul IV- 17 bolnavi, în **AMT Botanica** sunt 483 bolnavi din care de gradul I – 172 bolnavi, de gradul II – 156 bolnavi, de gradul III – 93 bolnavi, gradul IV- 62 bolnavi, în **AMT Rîșcani** sunt 417 bolnavi din care de gradul I – 159 bolnavi, de gradul II – 114 bolnavi, de gradul III – 73 bolnavi, gradul IV- 71 bolnavi și în în **AMT Buiucani** sunt 162 bolnavi din care de gradul I – 42 bolnavi, de gradul II – 57 bolnavi, de gradul III – 44 bolnavi, gradul IV- 19 bolnavi.

În următorul tabel (nr.3) prezentăm morbiditatea populației prin glaucom în municipiul Chișinău.

Tabel nr.3. Morbiditatea populației prin glaucom în perioada 2011

	AMT Botanica	AMT Buiucani	AMT Centru	AMT Ciocana	AMT Rîșcani	TOTAL
Pacienți cu glauc.	483	162	202	214	417	1478
Gr I	172	42	106	79	159	558
Gr II	156	57	79	75	114	481
Gr III	93	44	13	43	73	266
Gr IV	62	19	4	17	71	173

Ținînd cont de majorarea evidentă a numărului de tonometrii profilactice efectuate (48,2%) în anul 2011 și de micșorarea concomitentă a numărului de hipertensivi depistați putem observa o ameliorare a calității executării procedurii dat în cabinetele de triaj și a investigațiilor efectuate de către medicii oftalmologi din teritoriu. Despre acest lucru ne vorbește și numărul mărit de glaucomatoși depistați în condiții de staționar din rîndul celor suspecți. Însă repartizarea pacienților primar diagnosticați cu glaucom după gradele de avansare denotă totuși o depistare destul de tardivă a maladiei. Mai evident aceasta se observă în cazul pacienților diagnosticați cu gradul III și IV de glaucom.

Comform datelor din literatura de specialitate numărul glaucomatoșilor constituie circa 2% din totalul celor care au vîrsta peste 40 ani, 16% din numărul acestor pacienți au cecetate la unul sau la doi ochi, cu potențialul de a avea invalidizare. Reieșind din numărul de persoane cu această vîrstă locuitori ai municipiului Chișinău, numărul de glaucomatoși ar fi de aproximativ

5000. În realitate la evidența medicilor oftalmologi se află 1478 pacienți, ceea ce constituie 25,0% din potențialii bolnavi.

Concluzii

1. Este stringentă asigurarea serviciului oftalmologic municipal cu tehnică modernă, performantă ceea ce ar contribui esențial la plasarea calității asistenței specializate la un nivel net superior celui existent.

2. Se înregistrează o creștere a morbidității populației municipiului Chișinău prin maladii oculare, fapt ce denotă necesitatea unei atenții sporite față de aceste patologii din partea medicinei primare.

3. O deosebită importanță are depistarea precoce a pacienților cu retinopatie diabetică și degenerescența maculară legată de vîrstă, examinarea și aplicarea unui tratament complex prin laser și intervenții vitreoretiniene

4. Rămîne insuficient numărul tonometriilor profilactice oculare efectuate pacienților mai în vîrstă de 40 ani, fapt care duce la depistarea tardivă a unui număr impunător de pacienți cu glaucom, totodată numeroși potențiali bolnavi rămînînd în genere nediagnosticați.

Bibliografie

1. Bressler N.M., Bressler S.B., Childs A.L. Surgery for hemorrhagic choroidal neovascular lesion of age-related macular degeneration // Ophthalmology. – 2004 Vol.111. – p.1993-2006.
2. Friedman D. S., O'Colmain B. J., Munoz B. et al. Prevalence of age-related macular degeneration in the United States // Arch. Ophthalmol. — 2004. — Vol. 122. — P. 564–572.
3. Ghidirimschi T., Cușnir V.N. și co.a. Structura invalidității primare prin boli de ochi și anexele sale în Republica Moldova (a.a.2002-2009). Actualități în oftalmologie 2010 p.12-13
4. Glaucomul / Josef Flamet. - București, 2004. - p.21-37
5. Lupan V., Cușnir V.N. Morbiditatea prin cataractă în rîndurile populației municipiului Chișinău și abordarea chirurgicală a acesteia. Actualități în oftalmologie 2010 p.16-17.
6. Surățel L., Cușnir V.N. și co.a. Aspecte epidemiologice ale glaucomului primar cu unghi deschis în Republica Moldova. Actualități în oftalmologie 2010 p.15-16
7. Балашевич Л.И. Глазные проявления диабета //– Санкт-Петербург, 2004. – с.11-33.
8. Волков В.В., Сухина, Л.Б., Устинова Е.И. Глаукома, преглаукома, офтальмогипертензия. //–Ленинград, Медицина, 1985. – с.6-12, 95-112.
9. Курьшева Н.И. Глаукомная оптическая нейропатия //– М. : МЕДпресс-информ, 2006. – с.5-6.

RUPTURA CAPSULEI POSTERIOARE ȘI IMPLANTAREA DE CRISTALIN ARTIFICIAL

Ion Jeru

Catedra oftalmologie, USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

Posterior capsule rupture and artificial lens implantation

The clinical study was performed on 28 senile cataract patients (28 eyes) with posterior capsule ruptures.

The postoperative complications were more frequent in the group with posterior capsule ruptures. The posterior capsule ruptures negatively affects the late functional results.